Conselleria d'Educació
i Universitats
Institut d'Avaluació i Qualitat
del Sistema Educatiu

Maig 2025

Avaluació externa curs 2024-2025
4t d'educació secundària obligatòria

Competència en comunicació lingüística en llengua catalana

MODEL 1

Nom i llinatges: _____

Centre: _____ **Grup:** _____

Instruccions

- Per fer la prova utilitza un bolígraf **blau** o **negre** no esborrable.
- No facis servir cap corrector (líquid, cinta…).
- En aquest MODEL hauràs de **respondre** de la manera següent:
  - A la **PART 1**
    - marcant ☒ **l'opció** o les **opcions** de resposta correctes. Fixa't si hi ha una o més respostes correctes per a cada pregunta.

☒ A. ☐ B. ☐ C. ☐ D.

* si t'equivoques, omple tot el quadrat ■ i marca de nou la resposta correcta amb una **X**.

* Si vols marcar de nou una opció ja descartada, encercla-la ◉ .

- escrivint la resposta correcta dins del requadre:

El text diu que...

- marcant si les afirmacions són vertaderes (**V**) o falses (**F**) amb una creu **X**.

	V	F
	X	
		X
	X	
		X

- completant les taules en què l'enunciat demana que relacionis columnes:

Pregunta	**A**	**B**	**C**	**D**
Opció	**1**	**2**	**3**	**4**

  - La **PART 2** és per escriure la redacció final. Si necessites fer una planificació o esquema del text que has d'escriure, pots utilitzar l'espai indicat al quadern amb el nom *esborrany*.
    - Recorda que només pots escriure la teva resposta dins l'espai que marca el requadre.

Comprensió oral

Àudio: *La nostra tribu*, de **L'ofici de viure**. Catalunya Ràdio.

1. Què dona **sentit** a la nostra **vida** segons la psicòloga Joana Frigolé?

0-1

2. Indica almenys **dos sinònims** que fa servir el presentador del programa per descriure la paraula ***grup.***

0-1-2

3. Indica quins d'aquests enunciats **completen** les paraules de la psicòloga Joana Frigolé quan diu «**som animals mamífers**».

Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. Som una espècie animal en què només sobreviuen els individus millor adaptats a l'entorn.
- ☐ B. La nostra supervivència depèn de cuidar-nos els uns als altres.
- ☐ C. La nostra supervivència depèn de les decisions d'un líder.
- ☐ D. L'ésser humà és una espècie que necessita viure en comunitat.

0-1

4. **Explica** de manera breu l'afirmació següent del psicòleg Josep M. Faricle: «**la soledat és la gran pandèmia actual**».

0-1

5. Amb quina de les **situacions comunicatives** següents relacionaries aquestes **característiques**:

Marca ☒ **l'opció** correcta.

frases inacabades - repeticions d'una mateixa idea - pauses en el discurs

- ☐ A. El discurs inaugural del curs en una facultat de psicologia.
- ☐ B. La intervenció d'un especialista en una conversa radiofònica.
- ☐ C. Un documental televisiu sobre els trastorns psicoafectius.
- ☐ D. Un capítol d'un *podcast* especialitzat en temes d'actualitat.

6. Digues ☒ si són **vertaderes** (V) o **falses** (F) les afirmacions següents d'acord amb com entén el psicòleg Josep M. Faricle el sentiment de **pertinença** a un **grup** social.

El sentiment de **pertinença** a un **grup** social el podem trobar...

	V	F
vivint en una ciutat.		
compartint el compromís en valors i objectius.		
formant part de grups en xarxes socials.		
seguint *influencers* d'èxit.		
comptant amb la proximitat física d'altres en la vida quotidiana.		

0-1-2

7. Un dels convidats és presentat en qualitat de psicòloga i ***coach***. Indica almenys dues de les paraules següents que siguin equivalents en català.

Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. entrenador
- ☐ B. fisioterapeuta
- ☐ C. assessor
- ☐ D. preparador

0-1-2

8. El psicòleg Josep M. Faricle fa l'afirmació següent:

> «Aquests grups de pertinença organitzats digitalment són un engany, **per posar una paraula educada.**»

Què **vol dir** amb l'expressió destacada en negreta?

Raona breument la resposta.

0-1

9. Les **paraules** que es fan servir a l'àudio es poden agrupar quan fan referència a un **mateix tema**. Fixa't en l'exemple i **escriu** una o diverses paraules que identifiquin aquests grups.

A)	B)	C)	D)
internet			
xarxa	tribu	neurotransmissor	amor
influencer	colla	pandèmia	dolor
digital	col·lectiu	psicologia	soledat

0-1-2

Lectura 1

L'ambre gris

La seva fragància indescriptible acompanyava els rituals de l'antic Egipte, perfumava els palaus de les reines d'Orient i feia únics els àpats dels sultans, mentre els metges el feien servir per curar la ment i el cor i li atribuïen efectes afrodisíacs. De la mateixa manera, a Europa les dames més nobles duien al coll una capseta arrodonida, penjant d'un collaret d'or adornat amb joies, però el que era més valuós de debò n'era el contingut: un fragment d'ambre gris, que purificava l'aire al voltant i mantenia la pesta allunyada.

De fet, quan dius que una cosa es ven a pes d'or, en el cas de l'ambre gris l'ofens, perquè costa molt més. I no cal tamisar el llit dels rius ni endinsar-se en la foscúria de les mines, el pots trobar tot passejant per la vora de l'oceà. Arriba allà, a la platja, i segur que acaba a les mans de la gent més rica del món.

D'on prové, però, durant molt de temps va ser un misteri. Corrien les teories més fantasioses, per als xinesos era l'alè d'un drac condensat pel mar, per als filòsofs àrabs, una trufa que creixia al fons del mar o el fruit d'alguna planta submarina, un mineral dejectat pels abismes, una barreja entre mel i cera d'abella que havia caigut i rodolava entre les ones, i un llarg etcètera (...).

Fins al vespre del 13 de febrer del 1783, quan a la Royal Society de Londres es procedeix a la lectura d'un informe sobre l'ambre gris del doctor Frank Schediawer, que és austríac però viu a Anglaterra (...).

Ha examinat diversos fragments d'aquesta substància, i en cap cas ha trobat "urpes o becs d'ocell, plomes, plantes o conquilles o espina de peix". El que no manca mai, en canvi, són els becs de calamar.

En aquell moment no aconseguia explicar-s'ho, més endavant alguns caçadors de balenes li van exposar amb gran desimboltura que l'ambre gris es pot trobar a la vora del mar, sí, però en quantitats molt superiors a l'interior de les vísceres dels catxalots. (...)

Així, avui sabem que l'ambre gris el produeixen aquestes balenes, habituades a menjar sípies i calamars, bons i nutritius però amb un bec duríssim i indigerible que es queda a l'estómac i els provoca molèsties. Aleshores la substància recobreix els becs, els empaqueta i els fa passar per l'intestí sense provocar gaires danys, fins a alliberar-los amb els excrements.
Vet aquí per què al principi té un color marró fosc i fa una ferum que tomba d'esquena, però després de surar durant anys per l'oceà es torna més clar i pren aquell perfum seu embriagador.

En conclusió, també en aquest cas no servien de gaire els debats sobre trufes marines, alens de drac i minerals dels abismes, n'hi havia prou amb preguntar-ho a la gent del mar. I descobrir així que el dolç ambre gris, l'essència de les reines, el do dels déus als mortals per oferir-nos un tastet de l'aire que es respira al Paradís, és la caca d'una balena que té una indigestió de calamars. (...)

Genovesi, Fabio. *El calamar gegant*. Edicions del Periscopi.

10. Localitza al fragment següent un **exemple** de cadascun d'aquests **recursos literaris.**

Recursos literaris

1. **Epítet:** adjectiu que s'adjunta a un nom per emfasitzar-ne una qualitat inherent.
2. **Comparació**: un objecte és comparat a un altre que hom suposa més conegut, per fer més sensible aquell o una propietat d'aquell.
3. **Personificació**: atribució de qualitats humanes a animals, coses o conceptes.

Fragment del text

«De fet, quan dius que una cosa es ven a pes d'or, en el cas de l'ambre gris l'ofens, perquè costa molt més. I no cal tamisar el llit dels rius ni endinsar-se en la foscúria de les mines, el pots trobar tot passejant per la vora de l'oceà. Arriba allà, a la platja, i segur que acaba a les mans de la gent més rica del món.»

Exemples

1. **Epítet**: _____
2. **Comparació**: _____
3. **Personificació**: _____

0-1-2

11. Aquest **text** pertany al subgènere de la divulgació científica, a quin tipus de **lector** el **recomanaries**?

Marca ☒ **l'opció** correcta.

Recomanaria aquest text a un lector que…

- ☐ A. li agradi llegir sobre les relacions humanes i el món complex dels sentiments i les emocions.
- ☐ B. s'apassiona amb els temes socials i amb els llibres que expliquen els grans canvis de la societat.
- ☐ C. estigui acostumat a la lectura de memòries, dietaris i biografies.
- ☐ D. li agradin els temes científics, com la investigació i el coneixement que desmunten les explicacions mítiques o llegendàries.

12. Indica almenys **3 recursos** que fa servir l'autor per destacar **l'existència** de l'**ambre gris**.

Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. Les aplicacions actuals en el camp de la cosmètica.
- ☐ B. L'origen real de la seva composició.
- ☐ C. Un recorregut històric del seu ús.
- ☐ D. El seu valor econòmic.
- ☐ E. La seva presència en la història de la pintura i la música.
- ☐ F. El misteri durant molt de temps del seu origen.

0-1-2

13. Extreu del text un **enunciat** que faci **referència** a l'**origen fantàstic de l'ambre gris** i un altre que en faci a l'**explicació científica**.

Origen fantàstic de l'ambre gris: ✍

Explicació científica: ✍

0-1

14. Què **vol dir** l'autor quan descriu l'ambre gris com «**el do dels déus als mortals per oferir-nos un tastet de l'aire que es respira al paradís**»?

✍

0-1-2

Lectura 2

Recomanacions bàsiques per a l'ús segur del teu mòbil

1. Ves amb cura a l'hora de baixar-te jocs i aplicacions del Google Play. Si ho fas, comprova la procedència, valora les opinions dels usuaris que ja se l'han descarregat i el temps que fa que existeix. En el cas dels iPhone, el mercat d'aplicacions és considerat més segur, però cal no baixar la guàrdia.

2. Fixa't bé quins permisos et demana l'aplicació que et vols descarregar. En instal·lar aplicacions, se'ns informa que l'aplicació pot accedir al micròfon, trucades, i correu electrònic. No t'has de refiar: a un joc, per què li cal accedir a les nostres trucades?

3. Periòdicament, un cop al mes per anar bé, cal revisar les aplicacions que tens instal·lades i les que no facis servir, esborra-les. Assegura't que tens el sistema operatiu actualitzat a la darrera versió així com també les aplicacions.

4. Instal·la't un antivirus al mòbil. No és cap broma. Tal com ho fas a l'ordinador, també al teu Android. Actualment pots trobar en el mercat una gran varietat d'empreses que n'ofereixen, gratuïts i de pagament.

5. Consulta amb l'operador si veus un ús exagerat de dades o que no es correspon amb la realitat. Has d'informar ràpidament si et sembla que has rebut un atac d'un virus.

6. Instal·la un control parental al mòbil dels teus fills/es. Així evitaràs que es puguin baixar aplicacions poc valorades.

7. Desconfia dels SMS que rebis d'emissors que desconeixes. Més si et demanen dades personals o bancàries.

https://www.xta.cat/blog/evitar-virus-mobil/

15. Quin d'aquests **enunciats** respon a la **situació comunicativa** del text?

Marca ☒ **l'opció** correcta.

El **text** pot **aparèixer** en …

- ☐ A. un anunci publicitari de videoconsoles o en una conversa informal entre coneguts.
- ☐ B. un SMS fraudulent o en una tertúlia de tema polític.
- ☐ C. en una xerrada de la policia adreçada a escolars o a la pàgina web de la conselleria de consum.
- ☐ D. *podcast* sobre literatura o en una publicació sobre voluntariat juvenil.

16. Per expressar instruccions o consells, al text s'utilitzen **verbs** amb **tres formes** distintes.

Escriu-ne un exemple de cadascuna de les possibilitats.

1	
2	
3	

0-1-2

17. Quins d'aquests enunciats recullen **tots** els **receptors** a qui està adreçat el text?

Marca ☒ les **opcions** correctes.

A...

- ☐ A. usuaris que fan servir el mòbil per motius d'oci o de treball.
- ☐ B. pares dels menors d'edat que fan servir el mòbil.
- ☐ C. usuaris que fan servir el mòbil a qualsevol àmbit de la vida.
- ☐ D. usuaris que fan servir el mòbil per comprar.

0-1

18. Consideres **adequat** com està **organitzat** el **text**?

Digues ☒ si **estàs d'acord** (**Sí**) o **no hi estàs** (**No**) amb aquests enunciats.

	Sí	**No**
Cal que cada consell / instrucció aparegui en un apartat diferent.		
No importa tant els consells / instruccions com explicar quines són les conseqüències d'un mal ús.		
Sempre és preferible reunir en un mateix paràgraf els consells / instruccions, i en un altre, reunides també, quines les conseqüències.		
Si l'objectiu és donar consells / instruccions cal pautar cadascuna de les possibles situacions que posen en risc la seguretat.		
Tot depèn del grau de coneixement de l'usuari, si en té un domini mitjà, no cal que el text tingui cap estructura.		

0-1-2

19. Amb quin **consell** del **text** es pot **relacionar** la informació següent sobre el ***phishing***?

Un exemple de *phishing*, estafa des del mòbil

El *phishing* o la suplantació de la personalitat es dona des de pàgines o aplicacions que semblen les oficials, però que en realitat són calcs de les originals. Els usuaris hi confien i proporcionen les dades perquè els estafadors puguin apropiar-se de les dades bancàries, per exemple.

Fins ara, moltes d'aquestes estafes eren fàcils de reconèixer per les faltes d'ortografia, un disseny pobre i l'ús d'un llenguatge estrany; en aquest cas és més difícil d'identificar l'estafa, ja que el calc és gairebé perfecte.

https://www.xta.cat/blog/evitar-virus-mobil/

gencat | Mossos d'Esquadra

0-1

Lectura 3

ES POT BALLAR música clàssica a la pista? I escoltar-ne en una cançó de Lady Gaga? La resposta és que sí i, en aquest article, anirem descobrint referències presents en temes de gèneres aparentment allunyats de la clàssica, com el pop, el rock i la música de ball.

En aquesta aproximació o divertiment, podem abordar tres categories: les cançons que versionen clàssics amb una nova lletra i un nou arranjament, les que n'agafen un fragment i, en tercer lloc, les que s'hi inspiren.

En la primera categoria trobem casos molt reconeixibles, com l'*It's Now or Never* d'Elvis Presley, que, estrictament, no s'inspira en un tema operístic –l'*O sole mio* és una cançó popular napolitana–, però que sí que forma part del repertori de molts tenors. Menys coneguda pel públic general és l'equivalència entre *Stranger in Paradise*, del crooner Tony Bennett, i les *Danses polovtsianes* del segon acte de l'òpera El *príncep Ígor*, d'Aleksandr Borodín. Passem a la pantalla gran, on trobem una de les entrades més mítiques a un club de ball al so de Beethoven: la de Tony Manero (John Travolta) a *Febre del dissabte nit* al so de la versió disco de Walter Murphy de la *Cinquena*. Gràcies a Murphy, podem ballar Beethoven sota una bola de vidre.

Entrem a la segona categoria amb el català Jaume Pla, Mazoni, que fa dos anys va publicar el disc *Ludwig*, ple de fragments i referències a Beethoven. A *És veritat perquè és bonic*, hi podreu sentir la Simfonia núm. 7, part 2, op. 92.

Més exemples sorprenents

Tornem a la pista de ball, en aquest cas, amb Lady Gaga i el seu cèlebre *Alejandro*, l'entrada del qual inclou la peça per a violí *Csárdás*, del compositor Vittorio Monti, inspirada, al seu torn, en una música tradicional hongaresa. El hip-hop és el gènere rei a treballar el *sample* (fragment), i al tema *Who You Gonna Call*, de Missy Elliott, inclòs en la banda sonora de la pellícula *Any Given Sunday*, hi reconeixereu de seguida el *Rex tremendae majestatis* del *Rèquiem* de Mozart. Sí, ballar un rèquiem és possible.

Si escolteu bé la cançó *Oh What a World*, de l'àlbum *Want One*, de Rufus Wainwright (2003), hi trobareu el *Boléro*, de Ravel (1928), integrat amb total mestratge.

El viatge de la música a través del temps és fascinant, com demostra que el primer moviment de la *Cinquena simfonia* d'Anton Bruckner (1896) estigui en un dels riffs més cèlebres del segle XXI, el de *Seven Nation Army* de The White Stripes (2003), convertit, a més, en l'himne no oficial de la selecció italiana de futbol, i corejat en manifestacions i actes polítics arreu del món.

Mozart a la discoteca. Revista Sàpiens. Juny 2023

20. Respon les preguntes següents:

Quin **artista** apareix al text com a exemple d'aquells autors que inclouen a les seves composicions **fragments** d'alguna **composició clàssica**?

De quin **autor clàssic** ha pres algun fragment aquest artista?

0-1-2

21. Indica quins d'aquests enunciats es corresponen amb la **finalitat** del text.

Marca ☒ les **opcions** correctes.

- ☐ A. Donar a conèixer artistes actuals que inclouen la música clàssica en les seves composicions.
- ☐ B. Divulgar les obres mestres de la música clàssica.
- ☐ C. Presentar una tendència actual: la música clàssica a les pistes de ball.
- ☐ D. Mostrar algunes connexions entre composicions musicals distants en el temps.

0-1

22. Què significa l'expressió *l'himne **no oficial** de la selecció italiana de futbol*?

0-1

23. Relaciona els **recursos** (A-E) següents amb la seva **finalitat** (1-5):

Recursos	**Finalitat**
A. Preguntes retòriques:	1. subratllar que el contingut és molt interessant.
B. Diferents tipus de lletra:	2. estructurar el text.
C. Entradeta:	3. anunciar el tema del text.
D. Subtítol en negreta:	4. fer el text més atractiu.
E. Adjectius com *mítiques*, *sorprenents*, *fascinants*:	5. crear expectatives.

Recursos	**A**	**B**	**C**	**D**	**E**
Finalitat					

0-1-2

24. Relaciona la **peça clàssica** (A-D) original amb una **versió popular** (1-4) actual.

Peça clàssica

A.

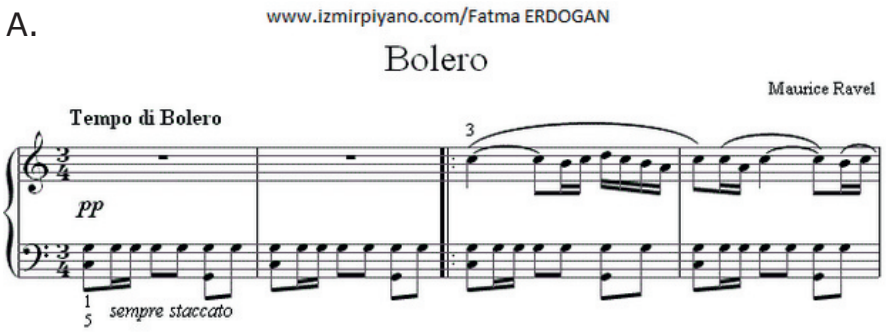

B.

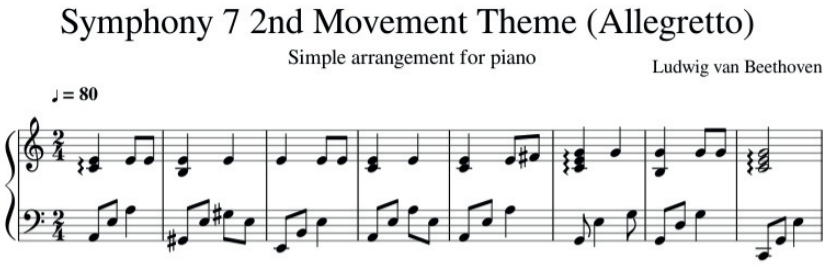

C.

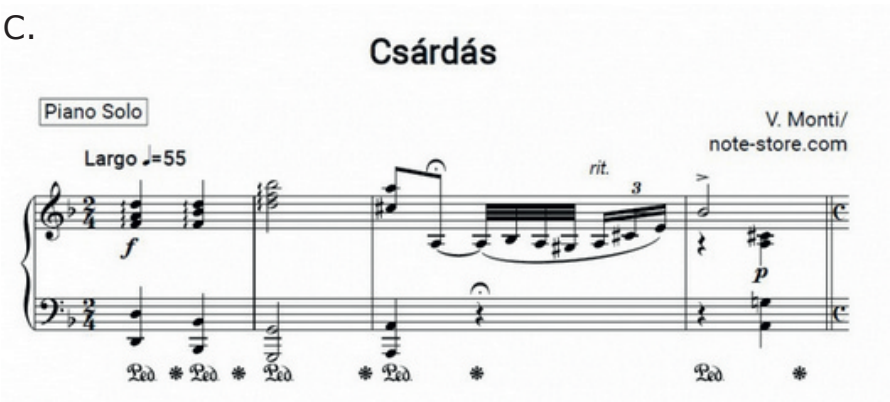

D.

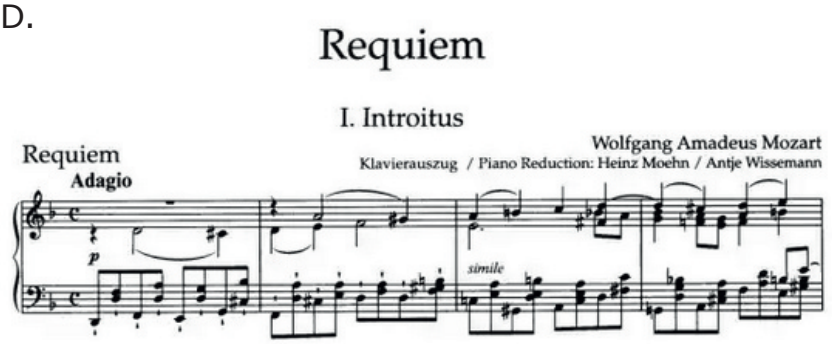

Versió popular

1. *Alejandro*, de Lady Gaga

2. *Oh what a world*, de Rufus Wainwright

3. *Who you gonna call*, de Missy Elliott

4. *És veritat perquè és bonic,* de Mazoni

Peça clàssica	**A**	**B**	**C**	**D**
Versió popular				

0-1

Expressió escrita

25. A continuació hauràs de fer una redacció d'**aproximadament 200 paraules** (més o menys 20 línies de 10 paraules cada una).

Si n'escrius menys es veurà afectada la teva puntuació.

Et recomanam que primer facis un esborrany en l'espai en blanc que hi ha a continuació.

A la Unió Europea són molts els estats que han manifestat la voluntat de **restringir l'accés** a les **xarxes socials** als **menors** de **16 anys**. Una mesura que ja han aprovat països com Austràlia. Escriu un text en què donis la teva **opinió** sobre aquesta mesura de control, en aspectes com si es tracta d'una mesura necessària, si serà de fàcil aplicació, o en d'altres com els seus beneficis o inconvenients en aplicar-la, o si els 16 anys és l'edat adequada per tenir-hi accés.

0-1-2 ☐ 25a

0-1-2 ☐ 25b

0-1-2 ☐ 25c

0-1-2 ☐ 25d

0-1-2 ☐ 25e

0-1-2 ☐ 25f

0-1-2 ☐ 25g

0-1-2 ☐ 25h

0-1-2 ☐ 25i

0-1-2 ☐ 25j

La prova continua a la pàgina següent

Expressió escrita

Esborrany

Expressió escrita

Si has repassat bé tota la prova...

Enhorabona: has acabat!

Moltes gràcies per la teva col·laboració!

Conselleria d'Educació i Universitats
Institut d'Avaluació i Qualitat del Sistema Educatiu

Les imatges tractades en aquest document no vulneren els drets de propietat intel·lectual.

Avaluació externa 2024-2025 IAQSE-CAIB © 2025 by IAQSE is licensed under CC BY-NC-SA 4.0